

Семенова Л. А., Щетініна Т. В., Колесник О. Т.

Дніпровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна, Науково-технічна бібліотека (м. Дніпро, Україна)

ЦИФРОВІ МЕРЕЖЕВІ ТЕХНОЛОГІЇ В АКАДЕМІЧНИХ БІБЛІОТЕКАХ ПІД ЧАС СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Розглянуто сучасні світові тенденції у освітній та бібліотечній системі, пов'язані з поширенням дистанційної форми навчання, а також вплив виклику у вигляді пандемії COVID-19 на інноваційний розвиток академічних закладів завдяки більш широкому впровадженню у діяльність цифрових мережевих технологій. Висвітлено позитивні зміни у практичній діяльності Науково-технічної бібліотеки Дніпровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна після опанування фахівцями бібліотеки навичками роботи з новітніми сервісами для роботи у віддаленому режимі.

Ключові слова: академічні бібліотеки; цифрові мережеві технології; COVID-19; розширення онлайн-послуг; віддалений доступ

Semenova L. A., Shchetinina T. V., Kolesnyk O. T.

Dnipro National University of Railway Transport named after Academician V. Lazaryan, Scientific and Technical Library (Dnipro, Ukraine)

DIGITAL NETWORK TECHNOLOGIES IN ACADEMIC LIBRARIES DURING MODERN CHALLENGES

The modern world trends in the educational and library system associated with the spread of distance learning, as well as the impact of the call in the form of the COVID-19 pandemic on the innovative development of academic institutions due to the wider introduction of digital network technologies in their activities, are examined. Positive changes in the practical activities of the Scientific and Technical Library of the Dnieper National University of Railway Transport named after Academician V. Lazaryan after the library specialists have mastered the skills to work with the modern services for working to remote mode are considered.

Key words: academic libraries; networking technologies; COVID-19; expansion of online services; remote access

Глобальна інформатизація, стрімкий розвиток інформаційних технологій, міжнародний рух за відкритість інформації та знань, зміна стереотипів мислення сучасної молоді, все це вимагає суттєвих змін у освітній та бібліотечній інфраструктурі. Мережеві інформаційні технології завдяки гнучкості, мобільності та зручності здатні задовольнити будь-які потреби сучасних користувачів освітніх мереж.

Сьогодні у світі спостерігається створення та розвиток онлайн-бібліотек, портали яких відкривають для усіх бажаючих доступ до різноманітних інформаційних джерел та скарбниць культури. Завдяки дистанційним технологіям віддалені користувачі тепер мають змогу у режимі реального часу читати наукові статті, дивитися фільми, знайомитися з зібраннями музеїв. Різні наукові, культурні установи, архіви та, звичайно ж, бібліотечні

заклади намагаються взяти участь у створенні таких бібліотек, бо це відкриває нові можливості для розвитку й модернізації закладу.

Виклик у вигляді пандемії COVID-19 спонукав освітні та бібліотечні заклади до подальшого розвитку та поширенню цифрових мережових технологій. На період карантинних обмежень, щоб запобігти розповсюдження коронавірусу, заклади вищої освіти (ЗВО) мали перейти на дистанційне навчання. За допомогою мобільних інформаційних технологій здійснювався процес викладання та атестації знань студентів. Для забезпечення дистанційного навчального процесу бібліотеки мали розширити діапазон власних онлайн-послуг, щоб користувачі мали доступ до інформаційних бібліотечних ресурсів віддалено.

В період карантину українські бібліотеки при підтримці Української бібліотечної асоціації організовували та проводили вебінари, онлайн-засідання, тренінги, дистанційні курси, розміщували на бібліотечних сайтах методичні видання та інструкції для самостійної роботи з цифровими інструментами, надавали консультації щодо пошуку освітньої та наукової інформації, з питань наукометрії та академічної доброчесності, ділилися власним досвідом щодо організації роботи колективу в умовах карантинних обмежень, як свідчить бюлетень УБА № 2 за 2020 р. (<https://ula.org.ua/259-publikaciyi/byuleten>).

Оновлений веб-сайт бібліотеки, який забезпечив користувачам доступ до різноманітних цифрових носіїв інформації у режимі 24/7, медійна грамотність працівників бібліотеки, широке використання сучасних мобільних технологій, оцифровка найціннішої частини фондів, розширення доступу користувачів до світових інформаційних ресурсів, виробництво інноваційних інформаційних продуктів та послуг, тобто готовність до роботи з цифровими технологіями дозволило колективу науково-технічної бібліотеки ДНУЗТ імені академіка В. Лазаряна швидко адаптуватися до віддаленої роботи під час вимушеної ізоляції. Фахівці бібліотеки дистанційно здійснювали ведення сайту бібліотеки (<https://library.diit.edu.ua>), видавництво наукових журналів – «Anthropological Measurements of Philosophical Research» (<http://ampr.diit.edu.ua>) і «Наука та прогрес транспорту» (<http://stp.diit.edu.ua>), журналу конференції «University Library at a New Stage of Social Communications Development. Conference Proceedings» (<http://unilibnsd.diit.edu.ua>), супровід бібліотечного репозитарію (<http://eadnurt.diit.edu.ua>), підтримку сайтів конференцій з філософії та бібліотечно-інформаційної справи, сканування та оцифровку фонду, надання консультацій щодо пошуку освітньої та наукової інформації, з питань наукометрії та інше, щоб найкраще задовільнити потреби університетської спільноти в цей непростий час. В умовах вимушеного дистанціювання працівники бібліотеки мали змогу розширити власну професійну орієнтацію, навчитися зберігати створені ресурси на Google-диску (документи,

таблиці, презентації), використовувати для відео-зустрічей сервіси Zoom, Skype, Viber, спілкуватися за допомогою сервісів Google (Hangouts Chat, Hangouts Meet).

Під час пандемії COVID-19 зросла активність користувачів Електронного архіву (репозитарію) Дніпровського національного університету залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна (<http://eadnurt.diit.edu.ua>), про що свідчить статистика eaDNURT. У другому кварталі 2020 року в порівнянні з другим кварталом 2019 року майже на 50% зросла кількість переглядів потоку, авторизації користувачів, звертання до віртуальної довідки. (табл. 1).

Статистичні дані е-архіву ДНУЗТ	2 квартал 2019 р.	2 квартал 2020 р.	Зростання
Перегляди потоку	241523	483671	+242148
Перегляди елементів	573374	798008	+224634
Перегляди колекції	75530	88714	+13184
Перегляди спільноти	47076	53446	+6370
Входи користувачів	352	647	+295
Віртуальна довідка	14	32	+18

Табл. 1. Зростання статистичних даних е-архіву ДНУЗТ

Опанування нових видів діяльності, застосування нових цифрових сервісів, участь у дистанційних курсах підвищення кваліфікації, у серіях вебінарів “Clerivate Analytics”, “Антиплагиат”, “ВУМ онлайн” та інших сприяло підвищенню рівня інформаційної культури співробітників НТБ ДНУЗТ, що дозволить у майбутньому більш якісно задовольняти потреби університетської спільноти у віддаленому режимі.

Світ після карантину має змінитися, мережеві технології мають ще більше увійти до нашого повсякденного життя, а застосування мобільних віртуальних сервісів для віддаленої роботи має стати нормою. Щоб бути готовими до сучасних викликів академічним бібліотекам треба й далі активно впроваджувати у діяльність закладів цифрові технології, а працівникам опановувати навички роботи з цими перспективними технологіями, бо це також сприяє інноваційному розвитку закладу, удосконалює сервісне обслуговування користувачів мережевим контентом.